

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Centesimum Vigesimal Priuilegium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

- hospitales.
- 13 Decimas de terris ipsorum subtrahere, quas alius tradunt excolendas, non licet.
- 14 Decimæ, quod non soluantur, ex consuetudine fieri non potest.
- 15 Decimæ tertia pars, vel minor, quod soluantur, talis consuetudo non sufficit, nisi à Papa esset approbata.
- 16 Consuetudo, quæ absque peccato mortali seruari non potest, non valet quantumcunque longa.
- 17 Decimarum ius à laicis nunquam præscribi potest.
Decimæ quota præscribi potest, & ita fuit iudicatum.
- 18 Decimas, qui non soluerunt eorum animæ non sunt in via damnationis, si decimæ non petantur à curato, vel ab alio, cui debentur.
- 19 Regum, & Principum animæ saluantur, qui non obediunt Imperatori, quia Imperator ab eis non petit subiectionem.
- 20 Decimas soluere tutius est, cum agatur de periculo animæ, vel de eis componere.
- 21 Decimas in agro nostro Veronensi multi ciues profitentes armæ usurpant, quos vidimus aliquos ferro egestate, & in exilio perire, & nunquam dies claras habuisse, ex quo alios possessores habere non permiserunt.
- 22 Decima transit ad emptorem, nisi venditor sibi reseruet in contractu.
- 23 Obedientibus calum patet, inobedientibus fores infernales sunt continuo aperte, vestra est electio.

Centessimum Vigessimum Priuilegium.

1

ECCLÉSIA gaudet priuilegio, quod. † De omni fructu prædij soluendæ sunt decimæ, quidam agricultores diuersa semina in agro seminabant, nec decimam persoluebant, nisi de vno semine, vnde Papa mandat, quod de omnibus fructibus prædiorum sine aliqua diminutione, decimas persoluant, cap. ex parte de decim. Et ratio esse potest, quia vna, & eadem res diuerso iure censeretur non debet, c. cognouimus r. 2. q. 2. Hic notandum est, quod. † Decimæ sunt de iure diuino, & quod quatuor genera decimarum, ex veteri lege debebantur cap. i de decim. Et † super eis componi potest, vnde si compositio super decimis fuerit emanata, non tollitur per sequens priuilegium, si de illa in priuilegio mentionem

5 nem non facit, & ita est priuilegiata, quòd. † Monachi tenentur soluere decimã, de prædijs nouiter cultis, de quibus
 6 decimã prius soluebantur. † Pariter de noualeis decimã debentur Ecclesiã in cuius parochia surgunt, & si in certa parochia non sunt debentur diocæsano, qui illam retinere potest,
 7 vel alteri Ecclesiã concedere, cap. quoniam eo. tit. † Et decimam soluentes animaduertant, quòd sine deductione seminis, & sumptuũ debent Dñs, & † Colonus decimam soluere, cui uoluerint Ecclesiã, vel pauperibus, sed Ecclesiã cui debentur, nec ad hoc excusantur propter malitiam clericorum, ut in
 9 cap. tua nobis. † Etiam negotiator de lucro decimam soluit deductis expensis quas facit de pecunia decimata, in cap. pastoralis eod. tit. † Habet decima duo priuilegia admodum consideranda, quia magna sunt uidelicet, quòd Domini prædiorum possunt cogi, ut prædia dent colenda talibus, à quibus sine contradictione Ecclesia possit decimas consequi, cap. in aliquibus. eod. tit. Aliud est priuilegium, quòd laici ecclesias, vel decimas donare non possunt, etiam si sunt Reges, nec ex eorum titulo præstatur causa præscribendi cap. dudum eo. tit.
 11 † Statim igitur recollecti fructus decima fructuum debet solui non deductis expensis: c. cum hoies eo. tit. † Habet & priuilegium, ut de laboribus quos propriis manibus, aut sumptibus excolunt, aliqui non teneantur, non extenditur ad noualia, & ita priuilegium non est interpretandum malitiosè, ut cū dictum fuerit de laboribus, uelint pro laboribus intelligere de noualeis, nam si talis fuisset opinio Papæ expressisset, cap. ad audientiam. eod. tit. Aduertè hoc priuilegium de iure communi, & de benignitate sedis Apostolicæ concessum templariis hierosolymitanis, & hospitalariis, ut de laboribus terris, & possessionibus quos & quas propriis manibus, uel sumptibus
 13 colunt, nemi soluere decimas teneantur. † Tamen non est eis licitum decimas de terris ipsorũ subtrahere, quas alijs tradunt excolendas, Guid. Pap. in decis. 207. † Videamus etiam an consuetudo possit inducere, quòd decimã non soluantur. Innoc. tenet, quòd non in cap. in aliquibus ext. de decim. & allegat. cap. quæcunque 16. q. 7. Ita etiam tenet gl. expressè in
 15 d. cap. in aliquibus super verb. Consuetudo est, † quòd detur decimatertia pars, uel minor, talis consuetudo nõ sufficit, nisi
 16 à Papa esset approbata. † Quia non ualet consuetudo, quæ absque peccato mortali seruari non potest, quantumcunque longa,
 longa,

longa c. quonia omne de prescrip. Nam tales bonam fidem habere non possent, quia de iure diuino talis decima debetur, ergo nec consuetudo locum habere potest, ut dicit d. gl. hoc tenet Io. An. in c. 2. extra de decim. lib. 6. Et ibi Theologorum opinionem recitat, & eos reprehendit, ut in clem. 2. de iud. & ibi idem in d. cap. 2. tenet Guil. De Monte, qui expressse ponit.

17 ¶ Nunquam ius decimale a laicis posse prescribi, & ibi ponit modum per quem recusantes sunt mouendi, & hæc est communis opinio cano. tamen Host. in tit. de decim. Post multa quae ibi dicit circa hanc materiam dicit, quod licet decimæ a laicis non possint prescribi, quota tamen prescribi potest, & ibi attestatur, per eum vidisse de consuetudine ita fuisse iudicatum, & determinatum, in curia parlamenti, hæc opinio mihi displicet nam communem tenco cum regula iuris sit in toto parte non est dubium contineri, ergo ius in toto idem in parte seruandum si igitur decima prescribi non potest, ergo nec eius quota prescribi potest, sed audi, quod tibi dico in hoc proposito, quæro igitur qualiter animæ nostræ absoluerentur, si non soluamus decimas respõde, quod malè secundum gl. in clem. 1. de vsur. aduertendum tamen secundum Thom. de Aquino, ut refert Archi. in

18 17. q. 7. in c. maiores. ¶ Quod animæ eorum, qui non soluerunt decimas non sunt in uia damnationis, si non perantur a curato vel ab alio cui debentur sicut videmus in simili dicit Io. An. in

19 c. per venerabilem qui fil. sin. legit. ¶ Quod saluantur animæ Regum, & Principum, qui non obediunt Imperatori, quia Imperator ab eis non petit subiectionem. ¶ Tamen tu, qui non consulis, te cõsulo, ut in rebus in quibus agitur de periculo anime, ut tutius agas, tutius est ergo soluere decimas, vel cum eis componere pro decimis, secundum gl. in d. c. 1. de vsur. ¶ Quia vidi, & quotidie præsertim in agro nostro Veronensi multos ciues ac alios ferocissimos barbaros profitentes arma deturpantes iura decimarum unde ob eorum tiraniam luunt pœnas tanti sceleris nam modo ferro modo exilio modo egestate pereunt, & nunquam dies claras habent, ex quo alios directos possessores habere non permiserunt itaque solve, quod debes

22 quod animæ, & corpori tuo proderit. ¶ Nec esto immemor, quod decima transit ad emptorem fundi nisi venditor, sibi reseruet in contractu Iac. de Aren. Bened. de Plumb. in l. si is cui. ff. de st. li. l. fundus. ff. de fund. inst. l. nominatim. ff. de lib. & post. Alber. de Ros. cõtrarium tenet in l. Sciz s. tyranne. ff. de fund.

inst. & l. inter antiquam C. de vsufr. Bar. Cæpol. Cautel. 177.
 & per gl. in cap. tua de decim. Et hæc opinio vti verior mihi ma-
 gis placet, ex his habes, quòd teneris ad solutionem decimæ,
 nedum de vno semine, sed de omni, & quocunque semine in
 agro seminato, & quòd aliter salua conscientia fieri nõ potest.
 23 Animi aduerte igitur, quòd. † Obedientibus patet cœlum, &
 inobedientibus stercora infernales sunt continuo aperte, vestra
 est electio, cordi ad hereat bonum, & ab eo malum recedat.

S V M M A R I V M.

- 1 Religionem ingredi nullus debet, nisi habeat legitimam ætatem, & spontaneam voluntatem.
- 2 Religionem ingressus inter legitimos annos, cum consensu parentum suorum, si parentes non reclamauerint infra annum, post annum non poterunt reuocare.
- 3 Religionem ingressus per vim post legitimos annos, si ipse, nec parentes infra annum reclamauerint, postea exire non poterit.
- 4 Religionem profitentes, & ingredientes tria profitentur substantialia paupertatem, castitatem, & obedientiam.
- 5 Dispositio odiosa concepta erga regulares, nõ comprehendit illos, qui promiserunt castitatem, obedientiam, & paupertatem.
- 6 Fratres Sancti Francisci de tertio ordine, vel Iesuitæ, vel mulieres mantellatæ, non dicuntur propriè regulares, cum non comprehendantur in dispositione odiosa facta contra regulares.
 Secus in dispositione fauorabili, quia largo modo videntur sub regula ratione promissionis.
- 7 Religiosi, qui dicantur, quando verba capiuntur in largæ significatione, tunc omnis Christianus dicitur religiosus.
 Verba quandoque capiuntur latè, tunc comprehendit hominem honestè viuentem.
 Verba quandoque capiuntur minus latè, tunc comprehendit clericos.
 Verba quandoque capiuntur stricte, tunc comprehenduntur illi, qui professionem subiecerunt se Abbatis Imperio.
- 8 Alienus à cultu diuino, tanto magis deuiat à nomine Christiano.
- 9 Nomina debent esse consequentia rebus.
- 10 Religiosi, & clerici officia secularia habere non possunt.
- 11 Professio facta per metum est ipso iure nulla.
- 12 Cõsensus si requiritur in actu oportet, quòd sit spontaneus, & liber, alias non valet, si interuenit metus.

- 13 Iuramentum, si requiritur ad actum tactura scripturae non est satisfactum dispositioni, si iuramentum præstatur sine tactura.
- 14 Aetas, quæ requiritur ad assumendum ordinem, dicitur post septennium.
- 15 Infanti potest conferri tonsura, si vult transire ad monasterium, alias seclusus.
- 16 Professio Monachi ad hoc, vt teneat in masculo, requiritur ætas 14. annorum in femina ætas 12. annorum.
- 17 Aetas apta, ad matrimonium carnale, est apta ad matrimonium spirituale.
- 18 Auus si habet patrem, & nepotem in potestate, nunquid pater possit reuocare eum ingressum, inuito Auo, vel possit offerre filium monasterio inuito Auo.
- 19 Filius est magis astrictus patri, quam Auo.
- 20 Pater, & Mater si essent discordes, quia pater intendit offerre filium monasterio, matre inuita, & non potest.
- 21 Pater habet potestatem in filio, non autem Mater.
- 22 Ratio naturalis magis in spiritalibus, quam in civilibus, est seruanda.
- 23 Filius naturaliter, est obligatus obedire Patri, & Matri.
- 24 Patris auctoritas est maior in filio, quam auctoritas Matris.
- 25 Filius est de solo semine Patris, nec concurrit semen maternum, Mater non præstat, nisi formam.
- 26 Filius sequitur conditionem patris, non autem Matris.
- 27 Filius est suppositus Matri in educatione, per quadriennium.
Et quandoque accipit tutelam pro filio, mortuo marito.

Centesimum Vigessimum Primum Priuilegium.

- 1 **E**CCLESIA gaudet priuilegio, quod. † Nul-
lus debet intrare religionem, nisi in legitima
ætate, & spontanea voluntate a deo, quod ætas
& voluntas attendenda sunt, ideo ex concilio
Maguntinensi statutum fuit, quod. † Si ali-
quis inter legitimos annos religionem intra-
uerit, consensu parentum suorum, si parentes infra annum
non reclamauerint, ad Papam, vel Episcopum, vel eius Vica-
rium, post annum ipsum non poterunt reuocare. † Si vero
post legitimos annos, per vim religionem intrauerit, & infra an-
num ipse, nec parentes eius reclamauerunt ad prædictas per-
sonas,